

Asia: VN/3357/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun 29 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esitys on kokonaisuudessaan perusteltu. Nykyinen oikeustila on kestävä. Avustajat ovat päämiehen etua valvoakseen jokseenkin pakotettuja vaatimaan laite-etsinnöillä saatua näyttöä käyttökieltoon. Tuomioistuimet ovat suhtautuneet vaatimuksiin vaihtelevasti, eikä asiasta ole ennakkopäätöstä. Laite-etsintä on käyttökelpoinen ja tehokas pakkokeino. Sen käyttöedellytykset eivät voi olla epävarmoja.

Tuomioistuin on oikea taho vahvistamaan laite-etsinnän. Syyttäjistä tulee jutun asianosainen viimeistään siinä vaiheessa, kun hän nostaa syytteen. Syyttäjä vastaa rikosvastuun toteuttamisesta ja tekee läheistä yhteistyötä esitutkintaviranomaisten kanssa. Yhteistyövelvollisuutta on viime vuosina entisestään korostettu ja syyttäjä toimii myös tutkinnanjohtajana ns. poliisirikoksissa. Mitä aktiivisemmin syyttäjä ohjaa esitutkintaa, sitä kyseenalaisempaa on pitää syyttäjää poliisiin nähden riippumattomana tahona, vaikka syyttäjälaitoksella ei ole hallinnollista yhteyttä poliisitoimeen. Syyttäjä ei ole näistä syistä ainakaan tuomioistuimeen rinnastuva riippumaton hallintoviranomainen.

Poliisin ja tuomioistuimen toimivallan rajausta on perusteltu. Esityksen perusteluista saa johtoa tulkintaan siitä, millaisissa laite-etsinnöissä poliisi olisi toimivaltainen ilman tuomioistuimen myötävaikutusta. Jos laite ei voi sisältää viestinnän suojan tai yksityisyyden suojan näkökulmasta relevanttia tietoa, poliisin päätös on riittävä. Sama koskee kiireellisiä tilanteita, joissa kuitenkin asia vietäisiin myöhemmin, lyhyessä määräajassa, tuomioistuimen vahvistettavaksi Poliisin päätös riittäisi myös laitteen omistajan selvittämiseksi. Esitys on tältäkin osin perusteltu.

Lainmuutoksesta aiheutuu kustannuksia, mutta Suomen oikeus on siitä huolimatta pakko saada ilman epäilystä vastaamaan EU-oikeuden asettamia vaatimuksia.

Tolvanen Matti
Itä-Suomen yliopisto - Oikeustieteiden laitos